

Сергієнко Н. В. Інклюзивна освіта: проблеми та перспективи / Н. В. Сергієнко // Надання освіти особам з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору: Матеріали науково-практичної конференції. – Лисичанськ: ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» – Лисичанськ: ТОВ «КИТ – Л». – С.88 – 90

Сергієнко Н.В.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглядається одна із форм навчання дітей з особливими освітніми потребами, а саме інклюзивна форма освіти. Розкриті основні принципи інклюзивної освіти, переваги та недоліки даної форми освітньої діяльності.

Ключові слова: інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, освітні потреби, принципи інклюзивної освіти.

Кожна людина, незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, має право на одержання освіти, якість якої не різниться від якості освіти здорових людей.

Однією із форм навчання дітей з особливими освітніми потребами є нова, але визнана в багатьох країнах світу інклюзивна форма освіти, яка забезпечує безумовне право кожної дитини навчатися в загальноосвітньому закладі за місцем проживання із забезпеченням усіх необхідних для цього умов. В Україні модель інклюзивної освіти почала набувати значення переважно за ініціативи громадських організацій.

Інклюзивна освіта - це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу. Це процес, у якому школа намагається відповідати на потреби всіх учнів, вносячи

необхідні зміни до навчальної програми та ресурсів, щоб забезпечити рівність можливостей усіх дітей, незалежно від їхнього психофізичного стану.

Основними принципами інклюзивної освіти є:

- ❖ рівний доступ до навчання в загальноосвітніх закладах та отримання якісної освіти кожною дитиною;
- ❖ визнання здатності до навчання кожної дитини та необхідність створення суспільством відповідних умов для цього;
- ❖ забезпечення права дітей розвиватись у родинному оточенні та мати доступ до всіх ресурсів місцевої спільноти;
- ❖ залучення батьків до навчального процесу дітей, як рівноправних партнерів та їх перших учителів;
- ❖ навчальні програми, які ґрунтуються на особистісно - орієнтованому та індивідуальному підходах, що сприяють розвитку навичок навчання протягом усього життя;
- ❖ визнання факту, що інклюзивне навчання передбачає додаткові ресурси, необхідні для забезпечення особливих освітніх потреб дитини;
- ❖ використання результатів сучасних досліджень та практики в реалізації інклюзивної моделі навчання;
- ❖ командний підхід у вихованні та навчанні дітей, який передбачає залучення педагогів, батьків, спеціалістів.

Рух назустріч інклюзії включає в себе ряд змін на рівні цілого суспільства та малої громади, які супроводжуються розробкою правових норм. Підготовка до впровадження інклюзивної освіти в Україні вже ведеться на державному рівні, прийнята низка необхідних постанов та змін до законів. Зокрема, жоден з учбових закладів не може бути зданий в експлуатацію, якщо він не обладнаний пандусами та іншим інвентарем для людей з порушеннями рухової системи.

Інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами та осіб без інвалідності має свої переваги:

- ❖ не розділяє дітей з інвалідністю та їх однолітків;
- ❖ дає уявлення про те, які проблеми можуть мати інваліди, та виховує повагу й толерантність суспільства до інвалідів;
- ❖ допомагає дітям з особливими потребами набутти впевненості у собі у реальних умовах, що не відірвані від дійсності;
- ❖ допомагає дітям з особливими освітніми потребами оцінити, більш реально, свої здібності, навички та можливості;
- ❖ витрати на таке навчання відносно невисокі порівняно із навчанням у спеціальних закладах.

Незважаючи на ряд позитивних результатів впровадження інклюзивної освіти в загальноосвітні заклади України, виявились і проблеми вітчизняної системи освіти, що заважають інтеграції дітей з особливими освітніми потребами до загального освітнього процесу:

- ❖ недосконалість законодавства у галузі освіти, що зумовлює відсутність механізмів розвитку та фінансування системи інклюзивного навчання;
- ❖ недостатнє матеріально-технічне та кадрове забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів (відсутність спеціального допоміжного навчального обладнання, спеціально розроблених навчальних методик та програм інклюзивного навчання, недостатня чисельність спеціально підготовлених фахівців для роботи з інвалідами);
- ❖ непристосованість будівель загальноосвітніх навчальних закладів (у т.ч. всередині) для безперешкодного доступу до них учнів із різними нозологіями захворювання;
- ❖ недостатня психологічна готовність учнів та педагогів до спільного навчання із особами з інвалідністю.

Отже, готовність до навчання у звичайних українських загальноосвітніх школах дітей з особливими освітніми потребами ще доволі незначна, пов'язано це, насамперед, з непроінформованістю населення щодо суті інклюзивної освіти, її переваг. Її корисність у тому, що учні з вадами розвитку звикають жити в середовищі своїх здорових чи то відносно здорових однолітків, беруть участь у шкільному й позашкільному житті навчального закладу, привчаючись таким чином до активного життя в соціумі. Їхні ж однокласники звикають толерантно сприймати людей з особливими потребами і ставитися до них як до рівних.

Інклюзивне навчання в загальноосвітніх закладах відображає одну з головних демократичних ідей - усі діти є цінними й активними членами суспільства. Інклюзія означає розкриття кожного учня за допомогою освітньої програми, яка є достатньо складною, але відповідає його здібностям. Вона враховує потреби, а також спеціальні умови та підтримку, яка забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом. Але саме головне - дитина вчиться життєдіяльності в оточенні здорових дітей, що формує спрямованість до повноцінного життя, до усвідомлення власної спроможності, підвищення якості власного буття.